

Inserati se sprejemajo in velja
aristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanj se
sena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo
(administracija) in ekspedicija na
Florijanske ulice h. št. 19.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. -- kr.
za pol leta . . . 5 " -- "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah
št. 25.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Naše terjatve in prof. Šuklje. *)

Če hočemo od novega položaja v Avstriji kaj pridobiti, moramo biti edini. Če pa sam sebe po ustih bijemo in vsak nekaj drugega hoče, potem nam nasprotniki lahko vse ovirajo, češ, saj to so le terjatve nekterih prenapetih. Mi smo vedno misli, da so naše terjatve še preveč skromne; kar na enkrat se oglasi g. prof. Šuklje, sicer znan kot rodoljub, ter priobčuje ne v „Tagblattu“, ampak v „Slov. Narodu“ članek, kjer imenuje naše terjatve „nepravilne, neizpeljive in celo škodljive.“

Višo sodnijo v Ljubljani nam g. profesor še privošči, zato pa napada s podvojeno srčnostjo misel o napravi slovenskega vseučilišča ali pravne akademije za Slovence. Spominjam se študentovskega shoda v Ljubljani leta 1869. Govorilo se je o slovenskem vseučilišču. Prof. Šuklje z nekaterimi tovarši je že takrat govoril proti slovenski univerzi, in predsednik zbora g. Oblak ga je moral zavrniti z opazko, da govori kakor kak „c. k. mož“. Zdaj je tega ravno deset let, g. Šuklje je res postal „c. k. mož“, in tudi še zdaj govori, kakor kak „nemški“ mož. Vsaj z istimi razlogi, kakor on, nas pobijajo tudi nemški listi in ni dvombe, da bo ta Šukljejev članek zbudil veliko veselja v Izraelu. Pri študentovskem shodu l. 1869 bili so

*) Da si se ne strinjamo po vsem z razlogi tu razvitimi, priobčimo vendar ta članek, ker po daja nemško-slovenske učenjake, kakoršnih je med našo inteligenco več. Vred.

premisliki g. Šukljeja z veliko večino zavrnjeni in potreba slovenske univerze priznana. Tako se bo zgodilo tudi zdaj. Vprašanje se utegne za nekaj let zavleči; pa zopet in zopet se bo oglašala praktična potreba in to toliko glasneje, če bomo imeli narodne srednje šole, in slednjič bomo vendar stopili v kolo drugih izobraženih narodov ter napravili si svoje visoke šole.

Zdaj pogledimo nekoliko Šukljejeve razloge: On navaja pomanjkanje denarnega in duševnega kapitala. Čudimo se, da se g. profesorju smili denar, kedar gre vstrezati Slovincem; avstrijski Nemci imajo pet univerz, ali bi ne bilo na mestu, ko bi se nam tam denar smilil? Kaj so Slovinci že davka izplačali v primeri z Bukovinci! Ali to ni nič? Sploh se nam ne zdi vredno, da bi se o tej zadevi dalje prepirali, ker jo vsak lahko z rokami potipa. Italijani imajo 17 univerz, Nemci 31 in mi bi ne smeli nijedne imeti? Ali g. prof. ne vé in ne vidi, da vse naše gibanje meri na to, da se emancipiramo od duševne odvisnosti, da ne rečemo sužnosti nemške? Saj vemo, da duševni sužnosti le prerada fizična sužnost sledi. In vendar nas hoče g. prof. za večne čase prikleniti na nemški triumfatorični voz, da bi Nemci zamogli reči: „glejte, te le divjake smo si podjarmili z našo vednostjo!“ Na Nemškem pride na vsakih 1,300 000 ljudi eno vseučilišče, in ravno toliko je nas Slovencev.

Pa pustimo to, in obrnimo se do vprašanja, ali smo mi res nezmožni, vzdržati s

svojimi duševnimi silami svoje vseučilišče? Dajcev ni nič več, ko nas, pa imajo svoje visoke šole. Pa reklo se bo: „Danci so star kulturen narod, imajo bogato literaturo“. Dobro; kaj pa Grki, kaj pa Hrvati? Ali so ti res toliko pred nami, ali imajo res toliko kapacitet, ali jih je res toliko več? Vsak narod, Hrvatji, Srbi, Grki, Danci, Holandci itd., je sposoben vzdržati svojo univerzo, jo tudi ima ter si je ne pusti več vzeti; le samo mi Slovinci smo za to nesposobni!

G. prof. nam še pravne akademije ne privošči, ter imenjuje to misel „monstrozn.“ Take izraze smo pač le v nemških, nam sovražnih listih čitati navajeni. Hrvatje so imeli tudi tako „monstrozno“ pravno akademijo, ki je pa njihovim potrebam zelo ustrezala, in razširili so jo zdaj celo v popolno vseučilišče. Skoro po vseh škofijah imamo take „monstrozne“ bogoslovne fakultete, ki svojo nalogo dobro spolnujejo, akoravno na njih ne podučujejo same nemške kapacitete, v ktere je gosp. prof., kakor se vidi, tako zaljubljen.

Visoke šole nimajo namena, izrežati samo učenjake, ampak dajejo le navod k učenosti; učenjaki pa, ki so za to s talenti obdarovani se po tem navodu sami izrežajo. Imamo celo učenjake, ki niso predavali na vseučiliščih slišali, pa so se vendar tako daleč izobražili, da bi služili vsaki univerzi v diko in čast. Mnogi slavni slikarji so imeli le borne in malo znane mojstre; mojster mu je dal navod, a učenec se je potem sam izobražil, da je mojstra da-

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratek čas.

IV.

Pri vsem tem je podučevanje moje napredovalo, hodil sem k gospodu kaplanu, branje moje je bilo čedalje gladkeje in kmalu sem prekosil v naglosti že očeta; ravno tako sem se učil krščanskega nauka, ker so mi gospod fajmošter darovali „katekizem“. Še celo s pisanjem sva poskusila in morda bi bil nekoliko navadil se, kar nekega dne gospod kaplan reče:

„Danes si bil zadnjikrat pri meni.“

„Zakaj?“ — vprašam jaz ves prestrašen.

„Jaz bom šel stran, daleč od tod, tje za Loko v Selce, saj ne veš, kje je to. Pa le pridno se uči, te bom že novemu gospodu priporočil.“

Potem mi dá še več pol papirja, svinčnik, vrezanih peres in steklenico črnila, pa sva bila narazen, jaz sem ga videl le še, ko se je odpeljal s svojo robo, potem pa nič več, ker ni več dolgo živel. Videl pa sem več let pozneje nagrobni kamen v Selcih, kjer počiva blagi gospod.

Po tej preselitvi smo se selili tudi mi kake tri črti ure dalje od farne cerkve v

drugo vas, ker nismo imeli lastnega posestva, in mojega ministrovanja je bilo konec. Takrat so bili slabi časi za nas, oče niso mogli dosti zaslužiti, čeravno so delali vse, kar so znali, tudi železnico; razen tega so hodili v Ljubljano s cepcem in koso zaslužka iskat. Moje „študiranje“ se je tako nagloma vstavilo, začel sem se učiti očetovega rokodelstva. Le ob nedeljah in praznikih, ko smo vsi prišli od krščanskega nauka in sva oba, brat in jaz, povedala pridigo (kajti če je nisva nič zapomnila si, ni bilo južne), sem vzel zopet svoje orodje in začel pisati. Še rajše ko to sem pa risal svetnike, po podobah in znamenjih posnete, in jih tudi barval; barve mi je dajal za liste papirja, ktere sem še od gosp. kaplana imel, vaščanski mizar, moj stric, kteremu sem hodil napotje delat tako dolgo, da sem mu enkrat uro tako „popravil“, da ni več šla, in se mu potem nisem upal pred oči. Izgledov mojih „študij“ je bilo pa povsod videti; lesena bajta, v kateri smo bivali, je bila po vseh stenah opisana s kreda, kakor kitajska plahta, sosednje zidane hiše z ogljem in rudečo glino, ktero sem v hribu dobival, v vsako drevo pa sem vrezal svojega imena začetnici. Kar podnevi nisem mogel, storil sem ponoči, ko je mesec svetil. Zato sem bil večkrat lasan in tepen

domá in od drugih in ko sem neko noč sosedu krojaču, kteri je imel nad svojimi vrati za znamenje narisane črne škarje, vse končiče z ogljem pomazal s takimi škarjami, je bil sodni dan, očetova „knefta“ je pela, da se je vse kadilo, in v jezi so mi vse moje pisarsko orodje v peč vrgli.

Odslej je šlo trdo z mano. Smilil sem se najbolj materi, ki so večkrat očetu rekli: „Če boš tako ravnal z njim, ga boš še „fental.“ Potlej boš pa imel!“ Vesel sem bil, kedar so šli oče z dóma. Takrat so mati kaj boljšega skuhal, jaz in brat pa sva imela praznik in sva jo brž vdarila v gozd tičev iskat ali pa na njive prepelicali nastavljati. Pri tem sva se izurila posebno v plezanji tako, da nama ni bilo nikjer para; če naju je kdo podil, sva mu kar na drevje ušla, potem pa kakor vervece po vejah od drevesa do drevesa spuščala se.

Pri tem se je meni enkrat pripetilo nekaj, kar ni bilo brez nasledkov. Splezal sem bil namreč na visoko smreko, na kateri sem vedel za vervece. V gnezdu dobim štiri mlade prav lične živalice, ktere pobere in pomašim v mavho, potem pa drkam po deblu na tla, kjer me čaka brat. Ali mladim vervecam moja mavha menda ni bila tako ljuba, kakor gnezdo, ali pa se spro med sabo, — kratko, tako praska-

leč prekosil. Kakor ne postane vsak modrijan, kdor modrijana posluša, tako je tudi popolnoma kriva misel, da se od človeka, ki ni ravno evropska kapaciteta, ni mogoče nič naučiti. Toliko sposobnih profesorjev bomo že dobili, da bodo učencem vsaj vire pokazati znali, iz katerih se ruda učenosti koplje; kdor ima talent, si bo potem že sam dalje pomagal, in Slovenija tudi ni s kitajskim zidom obdana, da bi ne mogli sem prihajati žarki tuje učenosti, in spisi nemških, laških, francoskih in drugih učenjakov se dajo tudi na vrh Grintovca čitati, ne samo na Dunaji, v Berlinu ali v Heidelbergu. Stvar je taka: kdor hoče in je zmožen, da postane učenjak, zamore to postati tudi po navodu, ki ga je dobil na kaki mali, neznatni univerzi; kdor pa ne meri tako daleč, ampak si hoče le pridobiti navadnih uradniku ali odvetniku, profesorju itd. potrebnih vednosti, ta si jih bo tudi tukaj lahko pridobil. In takih poslušalcev je ogromna večina. Zaradi proforskih moči pa omenjamo: ko je bila univerza v Zürichu ustanovljena, zasedli so stolice sami mladi profesorji brez vsacega posvetnega imena, ker so bile plače le bomo odmerjene; kljubu temu si je tamošnje vseučilišče slavno ime pridobilo. Pravijo celo, da ravno slavni učenjaki ne znajo tako razločno in jasno razlagati, kakor drugi, manj slavni, pa s pedagozičnim talentom obdarovani.

(Konec prih.)

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 10. septembra.

Kaj so nam prazniki novega prinesli? Naši vojaki marširajo naprej v turško zemljo, v okraj Novi Bazar. Prvi marš so že naredili, pa nobeden Turk se jim ni prikazal, ne ustavljal jih. Marširati morajo naši zopet po grdih in strmih potih. Ali bo šlo brez boja, da bodo vzeli Novibazar, to se danes še ne vé; vsakako bomo dobivali vsak dan nova poročila o prodiranju naše vojske.

V Lincu imajo vsako leto svoj „volksfest“. Letos so pa posebno ponosni na to ve-

selico, ker jo je cesar sam počastil te dni s svojim pohodom. Bil je od ljudstva z velikim veseljem sprejet, mesto je bilo krasno okinčano. Cesar je z mnogimi ljudmi prijazno govoril, ter mnogim prošnje vslušal. Za reveže in prosilce je cesar dal 1200 gl., za druge namene pa 1000 gl. Črno-rumene zastave so prevladale, mesto je pokazalo svoje lojalnost na veselje cesarjevo. Spremljevali so cesarja ministra Taaffe in Falkenhayn, škof Rudigier, cesarski namestnik Widmann in druga gospoda. Mi smatramo vladarjev izlet v konservativno gorenjo Avstrijo kot znamenje, da se bo politika odslej bolj obračala po željah katoliškega prebivalstva, in menj po ukazih dunajskih judov in prostomavtarjev.

Pravijo skoro enoglasno, da se prihodnji državni zbor snide 25. t. m. in sicer se bo pečal z državnim proračunom, z vojaško postavo, z oderuško postavo, s postavo zaradi legaliziranja z novo davkarsko postavo, kjer se bo predlagal občni dohodninski davek itd. Zelo važne so tedaj postave, o katerih bo treba sklepati, in državni zbor bo lahko pokazal, da ima več razuma in srca za ljudske potrebe, nego prejšnja zbornica.

Vnanje države.

Iz Kabula se poroča strašna novica: Afganci so pobili angleškega poslanika in 67 njegovih spremljevalcev, kateri so se divjakom dolgo in hrabro branili, pa nasproti množici niso nič opraviti mogli. Na Angleškem je vsled tega velika razburjenost, in vpije se po maščevanju. Videti je, da se bo afgansko-angleški boj vnovič začel in motili so se oni državniki, ki so mislili, da je vojska z Afganci že končana.

Rusi so nevoljni, da naši marširajo v Novi Bazar, ker se bojé, da ne bi Avstrija ob Balkanu preveč vpliva dobila. Iz istega vzroka so tudi neradi videli potovanje črnogorskega kneza na Dunaj. V tem smo dragačnih misli; več ko si bo Avstrija Slovanov pridobila, in večji vpliv ko bodo ti imeli na krmilo države, toliko menj je nevarna za Rusijo, ker Slovani bodo skušali vedno v prijateljstvu z Rusijo ostati in naredila se bo na-

ravna zveza med Avstrijo in Rusijo zoper Turke in druge sovražnike Slovanstva.

Brošuro, ki jo je spisal polkovnik Haymerle, odobrujejo tudi francoski in angleški listi, ter oostro obsojujejo rovanje „irredentarjev.“

Izvirni dopisi.

Z Ljubljane 6. sept. Pesem pridobiva srca; nijedna stvar nam ne more pridobiti več prijateljev za domovinsko stvar, nego narodno petje. Tudi v tej zadevi Slovenci napredujemo in zmagonosno koraka slovenska pesem po naših pokrajinah, ter odriva tuji duh, črno sovraštvo do naroda, kruhoborstvo in dobičkarijo, ter blaži narodu čut in misel. V Božjem hramu stopa veličastno petje na dan, ki srca povzdiguje in k iskreni molitvi uapeljuje, ter odriva nespodobne poskočnice, ki se še slišijo po cerkvah na deželi. V tej zadevi hvalavredno deluje ceciljansko društvo.

Pa tudi posvetno petje ne zaostaja, naši pevci se učé vedno novih zborov, ki so izrastli ali na slovenskih tleh, ali pa nam dohajajo od slovanskih bratov od juga in severa, od Srbo-Hrvatov in Čehov. Komaj smo se naučili lepote tega ali onega zbora, uže nas iznenadi drug in se nam obeta tretji. Na čelu slovenskega petja stojé se ve da ljubljanski pevci, toliko po številu, kakor pa izurjenosti; kako veselo je bilo ljudstvo v Borovnici in v Litiji, ko so pevci tje došli, ter prepevali v cerkvi in na prostem, v maršu in krčmi! Ta izgled bi morali posnemati tudi drugodi. Povsod po Slovenskem se nahajajo dobra grla, treba jim je samo poduka. V tej zadevi trebalo bi, da se ljudski učitelji postavijo na čelo, in da moči izvežbajo, kmalo bomo imeli v vsakem večem kraju pevske zbor. Vsi pevske zbori pa naj v zvezo stopijo z glasbeno matico, ktera jim bo napeve preskrbela. Kako lepo bi pač bilo, ko bi se to vresničilo, in koliko koristi bi to imelo za vsestransko omiko naroda!

Povdarjali smo že, da izobraženo, narodno petje navdušuje v ljubezni do domovine; ob enem bi pa blažilo tudi srca in pobiljšalo ter

nje nastane, da jaz spustim z eno roko deblo ter sežem v mavho, druga roka spodrsne in jaz padem kake 3 ali 4 sežnje visoko na tla pred zavzetega brata. Prvi trenutek se nič ne zavem, ko pa zopet k sebi pridem, vidim, da je mladi veverčni zarod porabil ugodno priliko ter pobegnil iz moje mavhe in brat je majhne živalice po tleh lovil. Jaz mu hočem brž pomagati pri lovu beguncev in skusim na noge spraviti se, ali o joj! ko se vprem z nogo ob tla, mi je kakor da bi sedem solncev videl, kar iskre se kažejo mi pred očmi.

„Kaj pa ti je?“ praša brat, ko sliši stokati me.

„Noga je proč“ — ječim jaz in jo primem z obema rokama.

„Ej, saj se te še drži. Le vstani, greva domu, predno pridejo oče, da ne bova tepena. Veverce že imam, samo ena je ušla, jo je stara vzela.“

„Da bi le mogel“ — pa ječim jaz, ker me noga čedalje huje boli. Vendar se z bratovo pomočjo spravim toliko kvišku, da se naslonim ob nesrečno smreko, ali stopiti na spahnjeno nogo — Bog ne daj!

„Na, kaj bo pa zdaj! praša brat — „pa še hlače imaš vse strgane. Oh, to bova tepena! Po eni nogi ne boš mogel priti domu, nesti te pa jaz ne morem.“

To se tudi meni zdi, toraj premišljujeva in ugibava, kako bi mene spravila domu, ker brat je bil premajhen in preslab, da bi mi bil mogel izdatno pomagati. Tudi vse popravljanje noge nič ne pomaga, ker je spahnjena ravno nad stopalom; slednjič pravi brat:

„Veš kaj, splezaj nazaj na drevo in sprve veje skoči dol tako, da boš z nogo priletel na tla na drugo stran, pa bo nazaj skočila.“

Pametna je ta! Brat mi pomaga in kmalu sem na prvi veji kak seženj od tal. S te se spustim na tla na spahnjeno nogo, pred mano se kar zabliška in podnevi vidim vse zvezde, ali — — brat jo je bil zadel, noga je vravnana, čeravno me še hudo boli; počasi sva prišla domú še pred očetom in materi povedala nesrečo mojo. Brž so zašili moje hlače, nogo pa namazali z arniko, da bi ne otekla. Tako popravljenega me dobé oče, ko so prišli domú, pri mojem delu, pletenji copát, in morda bi bilo vse dobro, če bi me noga ne bila čedalje huje bolela.

„I, kaj se pa tako kislo držiš?“ — vprašajo oče.

„Nič ni, nič!“ — odgovarjam jaz in vlečem bolno nogo pod stol, da bi se ne videla.

„Nič ni?! Pokaži nogo!“

Pri teh besedah me potegnejo kvišku in postavijo na noge tako trdo, da bolečin kar z

zobmi zaškripljem ter bolno nogo kvišku potegnem.

„Aha, si že zopet kaj staknil! Z drevesa padel in si nogo spahnil, je-li? Ali ti nisem tega prepovedal že tolikrat? Na, le čakaj, te bom naučil ubogati ali ne!“

In zopet je pela „kneftra“, da smo vsi jokali: jaz, brat in mati. V tem pa pride v hišo moja teta, žena vaškega klavca, ta in mati me rešita očetovih rok, teta me nese ven in domu k sebi, kjer me položi v posteljo ter mi dá z modelnice na peči veliko odopol-dne shranjeno klobaso. Domá je bil potem nekoliko dni razpor, oče niso z materjo nič govorili več dni in se zaprli v gorenjo izbo ter si sami kuhali, jaz pa sem bil pri teti, ter se zdravil s klobasami, ki so mi res tako pomagale, da sem bil v treh dneh popolnem zdrav.

Ko sem bil zopet domá, pridejo enkrat oče s svoje izbe po lestvi spod strehe in ogovoré mater ne osorno, pa tudi ne preprijazno:

„To ni nič, stara, tako s fanta ne bo nič. Al naj gre služiti za pastirja, ali pa ga bom dal v Ljubljano čevljarju, pri katerem sem se jaz izučil. Kaj meniš?“

„Stori kar hočeš“ — odgovore mati nekako postransko — „saj je tvoj. Bolje, ko doma pri tebi, mu bo povsod.“

požlahtnilo glasbeni okus med narodom; namesto pregrešnega pijančevanja in razgrajanja bi kmečki fantje zabavali se z lepim petjem, kar bi gotovo tudi nje same, ne samo poslušalce, veselilo, in tako bi bila tudi dušna korist precejšna in muzikalični duhovniki po deželi ne bodo napak storili, ako pomagajo osnovati take pevske zbornice med odrasčeno mladino, saj bi taki izurjeni pevci potem tudi pri službi Božji peli in praznikom veličastnejši obraz dali.

Znani rodoljub J. Zor je v tržaški okolici iz samih kmečkih fantov osnoval in izuriti pustil dobre pevske zbornice, ki so v Rojanski cerkvi najtežje slovesne maše popevati znali. To tako lože pa bi se taki zbori osnovali v slovenskih mestih, kjer je pevce lože vkupej spraviti in sklicati k vajam. Tak pevski zbor bo gotovo ponos vsacega mesta. Od časa do časa, morda vsako leto enkrat, dali bi si slovenski pevski zbori rendezvous v kakem slovenskem kraju, eno leto na Bledu, drugo leto v savinski dolini, tretje leto v Ljubljani, četrto leto v Gorici itd. Tak pevski shod bi bila splošna narodna veselica, podobno, kakor imajo Nemci vsako leto v drugem mestu svoj „deutsches bundesschiessen“. K temu skupnemu pevskemu shodu prišel bi pevski zbor vsakega mesta s svojo zastavo, in vsako mesto bi se že zavoljo časti potrudilo, da pošlje mnogo in dobro izurjenih pevcev. Rekel bo kdo, da se to ne dá izpeljati. Mi pa menimo, da prav lahko. Kake stroške zamore prizadevati, če pevci enega mesta vsak teden enkrat vkup pridejo? Učitelju se dá nekoliko nagrade, muzikalije pa tudi toliko ne stanejo. Če dá vsak pevec na mesec po dva groša, pa se pokrijejo vsi stroški. Zastava pa bi se morda priskrbela na stroške dotične občine, ali pa po prostovoljni nabiri posestnikov, ali pa na stroške čitalnice, kjer taka obstoji. Glavna stvar bi bila, dobiti sposobnega učitelja za petje; v novi dobi se bodo morda ljudski učitelji vendar bolj prosto gibati smeli, in oni bi bili najbolj pripravi za podučevanje v petji.

Želeti bi bilo, da bi te vrste ne ostale brez odmeva.

Iz Ljubljane, 8. sept. Mnogo se je

„Hm, hm, ti govoriš, kakor veš. Bom šel prašat gospoda fajmoštra, mi bodo že dali dober svet.“

In napravijo se ter gredo k gospodu župniku. „Bo že zopet naredil kaj po svoji glavi“ — godrnjajo mati — „saj fanta ne more videti, kar mu je najmlajši umrl.“

Jaz sem pa bil vse drugih misli. Ko so oče omenili Ljubljane, sem se zamislil nazaj v tisti dan, ko smo bili pri birmi; dalje so oče, kedar so prišli z Ljubljane, prinesli vselej „štruce“ t. j. belega kruha, zato se mi je zdelo, da tam ne more slabo biti, kjer se beli kruh je in so tako lepe, dolge in visoke hiše pa ljudje vsi gosposki. Samo to me je skrbelo, da bi prišel med čisto tuje ljudi.

Oče pridejo domu in sedejo na klop.

„No, kako bo zavoljo fanta? kaj so rekli fajmošter?“ — prašajo mati.

„Vse drugače, ko sem mislil,“ je očetov odgovor. „Fant zna brati — so rekli gospod — in je brihtne glave, škoda za-nj, da bi šel za pastirja, kjer bi vse poznal, kar se je naučil. Za Ljubljano bo treba denarja, ker ga nobeden mojster ne bo vzel kar tako. Potlej je pa še tudi premajhen, da bi ga čisto samega z doma dala.“

„No, ali nisem rekla?“ — se postavi jo mati.

povdarjala že potreba slovenskega vseučilišča. Tudi v državnem zboru se je že izgovorila ta želja. Da naših nasprotnikov ni volja dovoliti nam više šole, je razumljivo, ker vedó, da če se Slovenci v znanstvenih zadevah postavimo na lastne noge in se proglasimo za neodvisne, da je potem nemčurstvu za vselej odklenkalo. Saj ravno s šolami nas v duševni sužnosti drže. Vse srednje in više šole v Avstriji so tako vredjene, da učencem kažejo velikost Nemčije, posebno pa nemške literature; na ta način se nepopačeno srce mladenčca napolni z občudovanjem in malikovanjem nemške kulture, in mislijo, da brez nemštva ni napredka. O slovanskem slovstvu se modro molči. Pa tudi o slovstvu drugih kulturnih narodov, Francozov, Lahov, Angležev, Španjcev, naš gimnazijalec tako malo zvé, da še imen najslavnejših pisateljev navadno ne pozna, ako se ni z lastno privatno pridnostjo podučil o tem. Naši dijaki prav dobro poznajo Götheja, Schillerja, Heineja, Uhlanda in druge še tako neznatne nemške pesnike, nasprotno pa poznajo slovanske slavne pisatelje, kakor Mickijeviča, Kraševskega, Puškina, Lermontova, Goloijsa, Turgenjeva, Karadžiča, Preradoviča, Vraza, Šafarika itd. komaj po imenu, ali pa še to ne. Da so Rusi prvi v geografiji, Francozi prvi v matematiki in fiziki, Angleži prvi v romanu in v tragediji, Italijani prvi v godbi, slikarstvu in podobarstvu, Amerikanci prvi v tehniki, — tega naši mladenči ne zvedó, ker se jim le nemška učenost grozno velika slika, tako da postanejo, če ne renegati, pa vsaj bojazljivi, ter dobodo grozen respekt pred nemško vedo. Tak grozen respekt pred nemško vednostjo ima tudi g. prof. Šuklje, ker se je šolal na ljubljanski gimnaziji, kjer se v malikovanju nemške literature največ stori. Njegov obzor je omejen le na nemško vedo, na druge narode ni navajen gledati, ker se mu vsled take ponemčevalne izgoje vsi neznatni zdé. Zato pa je tudi ves zavzet za nemške univerze in se straši pred mislijo, da bi se zamoglo kedaj ustanoviti slovensko vseučilišče. On dela nevedé za germanizacijo, za slavo Germanije. Od samega groznega respektu pred nemškimi profesorji on misli, da Slovencev ni nobeden sposoben za

„Ne, tega nisi rekla ti, to so rekli gospod fajmošter.“

„Kaj bo zdaj? Bo li doma ostal?“ — prašajo mati, kakor da bi jim bilo lažje pri srcu.

„Za zdaj še, pa bo hodil v šolo.“

Pri teh besedah odprem jaz ušesa in oči.

„V šolo bo hodil? kam li?“

„K fari. Zdaj bomo dobili šomaštra, sem že videl, kako so bili šolo pripravili. Trikrat tako velika je kakor ta naša hiša.“

„Od kod bo pa prišel šomašter?“

„Z Ljubljane. Gospod fajmošter so rekli, da je Kočevar in nič kaj dobro kranjski ne zna.“

„Kako bo pa naš fant učil se pri njem, če ga ne bo nič zastopil?“

„I, se bo pa učil nemški. Saj znam tudi jaz še nekaj.“

Tako je bilo sklenjeno, da grem jaz v šolo, ki se je tisto leto pri nas ustanovila. Do tje je ni bilo, orgljanje je opravljal stari Jaka, pravi prototip nekdanjih organistov, majhne otroke pa so podučevali v krščanskem nauku in nekoliko tudi v branji šivilje po vaséh, jaz sem poznal še „Pipanova Jero“ in „Šukovčevo Barbo.“ Nekteri otroci boljših staršev so hodili tudi k gospodu kaplanu, bogatejših pa je nekoliko bilo v šoli v Ljubljani in Kamniku.

profesorja na vseučilišči. Ne govorimo o slavnem Miklošiču, prvem lingvistu sedajnega časa, ali naš Matija Majar, ki je dobil povabilo za rusko vseučilišče v Odesi, nič ne zna? ali naš ranjci Oroslov Caf ni nič znal? ali naš Krek v Gradcu nič ne vé? Kaj pa Trstenjak in Celestin in Turner in še mnogo drugih? In če bi nam res kterega zmanjkalo, ali nam ne morejo posoditi Čehi, Hrvatje, Rusi kakega učenjaka? Če se slovenski profesorji sprejemajo v Rusijo, ter se tam v kratkem ruščine naučé, zakaj bi se Rus ali Čeh ali Hrvat ne mogel naučiti slovenskega jezika?

Obžalujemo, da je g. prof. Šuklje, ki se vendar šteje med narodnjake, prevzel posel, da pobija naše narodne terjatve, ter nam tako več škoduje, nego bi zamogel kak tujec, o katerem se že vé, da nam nič dobrega ne želi.

Iz Leskovca 7. sept. Veliko veselih ur je že letos naša fara doživela. Imeli smo birmo, prišli so bili tudi k nam prevzvišeni knezoškof birmovat, o kateri priliki jih je duhovnija z vso mogočo slovesnostjo sprejela, znamenja veselja so se povsod kazala. Malo potem pa je daroval g. Vakselj prvo sv. mašo, v velikanski množini se je sošlo ljudstva tako, da je močno omrežje pred altarjem se zgrudilo in pretrgalo, kakor da bi bilo s pajčevine narejeno, ne pa s kamna. Smem reči, da je bilo ljudstva še za eno cerkev zunaj, ker si niso mogli vhoda v njo priboriti. Ali v kratkem, ako Bog hoče, bomo imeli zopet novo slovesnost; dne 29. avg. je minulo 50 let, kar so bili g. dekan Edvard Polak v mašnika posvečeni in 14. t. m. v praznik presv. imena Marije bodo obhajali svojo zlato mašo. Bog nam jih ohrani le še mnoga leta pri zdravju, da bi še dolgo zamogli delati v vinogradu Gospodovem!

Suša je letošnje pridelke precej skrčila, zdaj se je po zadnjem dežji ajda in koruza zeló popravila, akoravno smo mislili, da bo vse proč. Čebele so se kaj dobro obnesle. V vinogradih, posebno po nižinah, trta kajlepo kaže, toda grojzd se počasi mehča, ker mu je bilo prej presuho; po višinah pa je veliko trt jalovih, grozdje drobno in jagode ne enakomerno zrašene, nekaj je debelih, nekaj drobnih, toraj ne bo povsod enako dobra letina. Ker po južnih krajih z vinstvom slabo stoji, bodo pa zopet Gorenjci pridno po njem segli; da bi le ž njim pregnali tudi tisto morilno pijačo, „grenki“ imenovano, ki se po gorenjskih krajih tolikanj razširja v sramoto mile naše domovine.

Iz Celja. (V zadevi „Slov. Gospodarja“.) Z drugim letošnjim polletjem je začel vrli naš „Slov. Gosp.“ prinašati 2krat v mesecu „Cerkveno prilogo“. Državni pravnik celjski pa je zavoljo teh prilog tožil lastnika „Slov. Gosp.“ češ da je list s temi prilogami prekorčil svoj program. Obravnava v tej zadevi se je že pred nekterimi tedni vršila pred celjsko okrajno sodnijo, ktera je „Slov. Gosp.“ popolnoma nedolžnega spoznala. Toda državni pravnik se je zoper ta odlok pritožil pri celjski okrožni sodniji, kjer se je danes gospod dr. L. Gregorec sam zagovarjal. C. kr. okrožna sodnija je razsodbo prve inštanije popolnoma potrdila ter s tem spoznala, da sme „Sl. G.“ priloge še dalje prinašati. „Slov. Gosp.“ je sicer nedolžen spoznan; toda kdo mu povrne stroške, ktere je trpel list s tema 2 obravnavama? List izhaja v Mariboru, g. vrednik pa je moral hoditi zagovarjat se v Celje!

Kot kurjozum Vam naznanjam, da se je pretečeno saboto v Pletrovčih poročil grof Artur Henal (rodom Tirolec) s priprosto deklico Celjanko, Marijo Korošec!

S Cirknice, 9. sept. Včeraj malega Šmarna dan smo imeli pri nas lepo in redko narodno veselico, h kateri je prišlo mnogo narodnjakov z Ljubljane, Postojne, Bistrice, Planine, Rakeka, Logatca, Borovnice itd., z Ljubljane celó več udov „Sokola“ v društveni obleki, razen teh pa še skoro vsi domači olikanjši narodnjaki in lepo število gospá in gospodičin. Ta dan se je namreč odprla mlada naša čitalnica z „besedo“ v zalo okinčanih prostorih, ki pa so bili za vse goste še skoraj premajhni. „Beseda“ je bila tako krasna, kakoršno je na kmetih težko še kje napraviti. Prišel jo je predsednik gosp. Grbic s primernim govorom do zbranih, v katerem je povdarjal posebno namen čitalnic: širiti in buditi narodno zavest po berilu in veselicah. Temu so sledili zbori, moški in ženski, dvospevi in samospevi, o katerih je s posebno pohvalo omeniti zborov gospá, ker tacega petja ni kmalu kje slišati, še celó v Ljubljani ne. Gosp. Grbic že tako po svetu slovi, toraj ni čuda, da je bilo občinstvo očarano in je vsaki točki pritrkovalo z burnim ploskom. G. Resmana deklamacija „Leonora“ je bil lep pridevek izbranemu programu, ki se je končal z glediščno igro „Ena se mora omožiti“. Po „besedi“ se je mladina nekoliko zasukala, starejši pa so se radovali v živahnem razgovoru tako, da je čas vsakemu prehitro minul. Po trgu je bilo videti več narodnih zastav, Cirknica je pokazala, da je po vsem naroden trg, za nemškutarijo tu ni vremena. Po vsem tem želimo naši mladi čitalnici krepek razvoj po velikem številu udov in naj bi nam kmalu zopet napravila enako veselico.

Domače novice.

V Ljubljani, 11. septembra.

(Nesreča.) V torek je pri popravljanju strehe posilne delavnice padel G. Nolli, brat tukajšnjega kleparja gosp. S. Nollija, pa tudi znanega pevca, ter se pri tem tako hudo poškodoval, da so ga morali brž prenesti v bolnišnico, pa bo težko še ozdravil.

(Njih veličanstvo cesar) je daroval zdaj tudi izanskim pogorelcem 600 gld., kakor prej vrhniškim.

(Posnemanja vredno.) V eno tukajšnjih gostilnic je prišla neka gospa parkrat kosit. Ko pride tretjič, zahteva od gostilničarja, naj jej prinese ljubljanski „Tagblatt“. Gostilničar jej odgovori, da ni naročen ná nj, ker ga nikdar nihče ne zahteva, da pa pač ima par slovenskih listov. „Ej kaj, slovenskih listov noben omikan človek ne bere“ — je zaničljiv odgovor gospé. Drugi dan zopet pride in praša še silneje po „Tagblattu“ in ko se zopet krčmar izgovarja kakor prejšnji dan, mu reče odločno: „Če jutri ne bote imeli tega lista, me potem ne bo več sem.“ In ker je trdovraten ostal krčmar ter ni hotel naročiti tega umazanega lista iz respektu pred drugimi gosti, je res več ni bilo. Žaloval gostilničar pač ni po nji, a vendar ta dogodka kaže, kakšni so naši nasprotniki. Če bi jih naše občinstvo, ki obiskuje ljubljanske kavarne in gostilnice, posnemalo ter zahtevalo povsod slovenskih listov, bi bilo teh po naših javnih prostorih kmalu veliko več ko jih je zdaj. Slovenec je pač pohlevna duša, ki si še tam ne upa stopiti trdo na noge, kjer bi to prav lahko in po vsi pravici storil, saj njegov denar velja ravno toliko, kolikor kacega drugega.

(Goriški državni poslanec gosp. Winkler) piše „Novicam“, da on z linškim shodom usta-

vovercev nima nič opraviti in da tudi resoluciji ni pritrnil. Mi to kaj radi na znanje vzamemo in se nadjamo, da se bo gosp. W. pridružil po želji volilcev svojih naši stranki. S Kranjskega je bil tam le višnjijski baron Taufferer, kajti tudi baron Žvegelj se ni vdeležil shoda ne s svojo nazočnostjo ne pismeno; o tem se toraj naši kazinarji utegnejo hudó motiti.

(† Antonija Regali.) Vtorek popoldne smo pokopali ženo mestnega odbornika in znanega narodnjaka g. Regalija. Vdeležilo se ga je mnogobrojno občinstvo. R. I. P.

(Prazen hrup.) V petek popoldne se je iz dimnika farbarja Zittererja v Krakovem nekoliko pokadilo. Na to je na gradu dvakrat vstrelil, prigrmeli so z brizgalnicami, ljudje so privreli in se smijali, ko so videli, da nič ni.

(Mesečni živinski somenj) v torek je bil v Ljubljani primerno slab, živine pač dosti, pa kupčije malo, ker tudi tujih kupcev ni bilo.

Razne reči.

— Iz Vrhniške se nam piše: V nedeljo 31. avg. krog polnoči so nas zopet iz mirnega spanja prebudili žalostni glasovi zvonov oznanjujoči požar. Gorelo je na stari ali na gornji Vrhniški, pičle pol ure od tu oddaljeni, ravno tik podružne cerkve skedenj gospodarja Janeza Nagodeta. Ljudje vednega ognja vsi preplašeni so hipoma skupaj pridrli in si na vso moč prizadeli ogenj omejiti. In ker je bil zrak prav miren brez najmanjše sapice, se jim je tudi v kratkem posrečilo ogenj vkrotiti. Zgoraj je omenjeni skedenj in pa kozolec ravno tistega gospodarja, skupna škoda znaša 500 gl. Vendar pa se je bilo grozno velike nesreče bati, ker vas stara Vrhniška je precej velika, šteje še čez 70 hišnih števil in veliko drugih gospodarskih poslopj. Hiše stoje ena pri drugi v največji gneči in so, kakor tudi gospodarska poslopja, skoraj vse s slamo krite. Ko bi bil zrak le kolikaj nemiren in ko bi ne bila pomoč tako hitra, gotovo bi bila vsa vas žrtev pogubonosnemu elementu. — Kakor se sliši, je zanetil nek tamošnji domačin, ki se pe večidel sem ter tje po svetu klati; vsaj večkrat je, tako pripovedujejo, žugal, da ba omenjeno vas zažgal. Zdaj ga ima že sodnija pod ključem. Da bi le gosposka take zločince z vso ojstrostjo kaznovala!

— Ruski pisatelj N. J. Annenkov je izdal drugi popravljeni natis ruskega botaničnega rečnika. Prvi natis je bil izdan l. 1859 in avtorju je bila od Petrogradske akademije dana Demidova nagrada. — Ruskega naučnega slovnika, katerega izdaja Berezin, je izšlo 13 zvezkov. Pri izdaji tega slovnika delajo prvi ruski pisatelji in učenjaki.

— Saksonski kralj je mnogo jetnikom odpustil daljno kazen, ki so se bili zakrivilili razžaljenja nemškega cesarja.

— V tehnologični šoli v Peterburgu, ki je imela dozdej 70 stipendij za dijake, je zopet 80 novih po 24 rubljev vpeljanih, 20 po pokojnem carju Nikolaju Pavloviču nazvanih in pet imenovanih po osnovatelju zavodu grofu Kankrinu, vsaka po 360 rubljev so tudi na novo ustanovljene. Iz tega se vidi, koliko Rusi store za šole in uboge dijake in da niso tako neotesani in divji, za kakoršne jih nemški časopisi razupivajo. Mnogi zapadniki bi bolje naredili, ko bi jih posnemali, nego jih črnijo pred svetom.

— V Moskvi se 15. maja 1881 leta začne, obrtnijsko-umetniška razstava in bo trajala 3 mesece.

— Poljska drama lepo napreduje, vsako leto izide okoli 120 novih, večidel veselih iger.

— J. Mien, izdavatelj francoskega časopisa „revue des literatures slaves“ naznanja, da bo list znanprej izhajal v Krakovem, ne pa v Varšavi. Vrednik misli postaviti list na obširnejši temelj. List se bo nadalje bavil s slovanskim zemljepisjem, zgodovino itd. Prinašal bo tudi dopise iz slovenskih mest. Namen listu je slovanstvo pokazati inostranskemu svetu v pravi, nepopačeni podobi, kakor je nameraval Lukšič l. 1865 in 1866 z listom „Slavische Blätter.“ Mi želimo listu najboljši vspeli, in ga priporočamo vsem francoščine veščim Slovencem. Velja v Avstriji 8 gld. na leto.

Listnica vredništva.

Gosp. F., poštarju v Litiji. Vaše „poslano“ je bilo natisneno v 96. št. našega lista, ki pa je bila konfiscirana. Ker nismo mogli izdati „popravljenega“ natisa, tudi Vaše „poslano“ ni prišlo med svet.

Gosp. J. P. tu. Iz raznih razlogov več nam poslanih reči ni za rabo. Hvala za dobro voljo in ono, kar je bilo rabljivo.

Čast. gosp. J. B. v R. Naslov knjige zvesto brž, ko ga mi vsega vemo.

Gosp. J. C. v L. Res mikavno, a najprej za državnega pravdnika.

Gosp. J. J. v O. Gosp. K. že več tednov ni v Ljubljani, kdaj pride, ne vemo.

Telegrafične denarne cene 10. septembra.

Papirna renta 66.50 — Sreberna renta 68. — Zlata renta 79.80 — 1860letno državno posojilo 123.20 Bankine akcije 821 — Kreditne akcije 255.40 — London 117.80 — — Ces. kr. cekini 5.60. — 20-frankov 9.34.

Andrej Schreyer-jevi nasledniki

v Ljubljani, špitalske ulice,

prodajajo v svoji štacuni vse vrste galanterijske robe in igrač, pa tudi koncove (cvrni), izdelke iz volne, trakove vsake vrste; potem kuhinjsko posodo, železne krže za grobove, sploh vse stvari, ki so v hiši ali kuhinji potrebne.

Častiti duhovščini se priporočamo za naročila na svete podobe v katerikoli obliki, rožne vence, mašne bukve in druge v bogoslužji potrebne stvari. (1)

A. Schafferjeva bukvarna

ima vse knjige za srednje šole, ter se priporoča najuljudneje.

A. Schafferjeva bukvarna

(1) glavni trg št. 9.

Umetne zobe

in

celo zobovje

vstavlja brez bolečin, in ne da bi bilo treba korenine izpuliti, in vsakovrstne zobne operacije izvršuje tako, da človeka ne boli,

mamlječ s prijetnim gazom

(Lustgas-Narkose)

Anton Paichel,

(3) zobni zdravnik pri Hradeckovem mostu v I. nadstropji.

Lepe podobice svetnikov

za biro in darila se dobivajo v Ino-mostu po nizki ceni.

Da si podobice vsak lahko ogleda ter pravno izvoli, sem poslal opravišču zbirko izglednih podobice, kjer se izve tudi številka in cena. (2)

Na obilno naročevanje vljudno vabi

Anton Müller.

J. Blažnikovi nasledniki v Ljubljani.